

HANGİ SOSYAL DEMOKRASİ?

Aydınlık Gazetesi, 7 Nisan 2015

Yıldırım Koç

Türkiye'nin sorunlarının çözümünde sosyal demokrasi mi, halkçı ve devletçi politikalar mı gündemde? Yoksa bunlar arasında bir fark yok mu?

Bu soruya yanıt verebilmek için önce "hangi sosyal demokrasi?" sorusunu yanıtlamak durumundasınız.

Karl Marx'ın arkadaşları August Bebel ve Wilhelm Liebknecht 1869 yılında Almanya'da Sosyal Demokrat İşçi Partisi'ni kurdular. Bu parti, F. Lassalle tarafından 1863 yılında kurulan Genel Alman İşçiler Birliği ile 1875 yılında birleşerek Almanya Sosyalist İşçi Partisi adını aldı. Marx bu birleşme sonucunda kabul edilen programı Gotha Programı'nın Eleştirisi yazısında sert biçimde eleştirdi. Ancak bu yazı Marx hayattayken yayımlanamadı; 1891 yılında, Marx'ın ölümünden 8 yıl sonra basıldı. Bu parti 1878-1890 döneminde yasal çalışma olanaklarından mahrum kaldı. 1890 yılında yeniden yasal çalışmaya başladığında adını Almanya Sosyal Demokrat Partisi'ne çevirdi.

YENİ PARTİLER KURULUYOR

Bu yıllarda Avrupa ülkelerinde benzer programlar temelinde başka sosyal demokrat partiler de kuruldu. Bu partilerin bazılarının adında "sosyalist", bazılarında "sosyal demokrat", bazılarında da "işçi" vardı.

Ancak bu sosyal demokrat partilerin bir bölümü emperyalist ülkelerde, bir bölümü hakim sınıfların emperyalist sömürden yararlanmadığı ülkelerdeydi.

Almanya Sosyal Demokrat Partisi, Fransız Sosyalist İşçiler Partisi Federasyonu, Hollanda Sosyal Demokrat Birliği, İngiliz Sosyal Demokrat Federasyonu, Belçika İşçiler Partisi, İsviçre Sosyal Demokrat Partisi, Avusturya Sosyal Demokrat Partisi, İtalyan Sosyalist Partisi, İngiliz İşçi Partisi ve benzerleri ilk gruptaydı.

İspanya Sosyalist İşçiler Partisi, Bulgar İşçilerinin Sosyal Demokrat Partisi, Sırp Sosyal Demokrat Partisi, Rumen Sosyal Demokrat Partisi, Hırvat Sosyal Demokrat Partisi, Rus Sosyal Demokrat İşçiler Partisi, Ukrayna Sosyal Demokrat Partisi, Letonya Sosyal Demokrat Partisi, Slovakya Sosyal Demokrat Partisi ve benzerleri de ikinci gruptaydı.

EMPERYALİST SÖMÜRÜ VE SOSYAL DEMOKRASİ

Birinci gruptakilerde işçi sınıfı nicel ve nitel olarak güçlüydü. Bu ülkelerde büyük sınıf çatışmaları yaşanmıştı. Bu ülkelerin hakim sınıfları, ülkelerindeki sınıf çatışmasını aşmada emperyalist sömürüyü etkili bir biçimde kullanmışlardı. Böylece kendi ülkesindeki işçilerin kısa vadeli çıkarlarını savunan sosyal demokratlar, kapitalistlere karşı sınıf mücadelesi vermek yerine, kapitalistlerle birlikte başka ülkeleri sömürme ve bu sömürden alınan paya razı olma politikasına yöneldiler.

Bu anlayış ve uygulamanın ilk örneği İngiltere'de yaşandı. Sosyal demokrasinin emperyalizmi destekleyici yanı da ilk kez İngiltere'de ortaya çıktı. Fabian Derneği emperyalizmi savunuyordu. İngiliz İşçi Partisi'nin ideolojik zeminini de Fabian Derneği biçimlendirdi.

Almanya'nın sömürgeler elde etmesiyle birlikte Alman işçi sınıfı da kolay yolu seçince, Almanya Sosyal Demokrat Partisi içinde Eduard Bernstein çıktı. Kapitalizmin emperyalizm çağında kendi ülkesinde sınıf mücadelesini yumuşatma ve işçi sınıfını evcilleştirme politikası, sosyal demokrasiyi kapitalizmin ve emperyalizmin payandalığına dönüştürdü.

Avrupa'nın diğer ülkelerinde ise sosyal demokrat örgütlerde Marksizmin etkisi devam etti. Bu ülkelerde işçi sınıfı çok gelişkin değildi. Hakim sınıfların işçi sınıflarını satın alacak ne olanakları, ne zorunlulukları ve niyetleri vardı. Bu ülkelerdeki sosyal demokrat örgütler eski çizgisini sürdürdü ve bazıları komünist partilerine dönüştü. Bolşevik Partisi de bunlardan biriydi.